

ITÄVÄT UUTISET

Pohjois-Karjalan ympäristökasvatusverkosto Itävän uutiskirje 4

TÄSSÄ UUTISKIRJEESSÄ

Syysretki Saaristomeren biosfäärialueelle

Call for Action: Haluatko oppia kunnostamaan virtavesiä

Ekolukutaitoa oppimassa Unkarissa

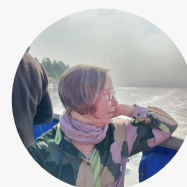
Nuorten johtama ilmastotoiminta - ohjeita nuorisotyöntekijöille

Rahoitusta haettavana

ENO-kuulumisia

ITÄVÄLÄISTEN KUULUMISIA: VIERAILULLA SAARISTOMEREN BIOSFÄÄRIALUEELLA

Teksti: Eeva Kröger

Syyskuun alussa sain mahdollisuuden osallistua Itävä-verkoston jäsenenä Saaristomeren biosfäärialueen reissulle. Pieniä saaria, kyliä, kyläteitä oli mielenkiintoista kulkea Saariston lapset (Astrid Lindgren) ja Myrskyluodon Maija mielessä. Tietoa tuli matkan aikana paljon. Tutustuttua tuli monen pienyrittäjän monialaisen leivän pieniin palasiin. Biosfäärilähettilästoiminta sai uusia ideoita oman alueen toiminnalle. Oma innostus ja yhteisöllisyys antoivat tilaa myös omalle hiljaisuudelle. Aamusumua iholle tiivistyneenä, auringon nousua ja laskua, trooppisia öitä.

Parasta antia matkalta: Monimuotoisuus: luonnon, ihmisten, kohtaamisten, ajatusten, elämän. Tietoa ja taitoa voi olla paljon, mutta vasta kun se muuttuu toiminnaksi, se tuottaa tulosta. Matkan alusta asti ryhmän kesken oli myönteinen ja innostunut yhteishenki. Ohjelma oli hyvin suunniteltu ja monipuolinen. Päivät olivat melko pitkiä mutta hyvin jaksoimme. Paikkana Korpoström oli hieno, näkemistä ja kokemista riitti. Yhteinen illanvietto, hyvä ruoka ja musiikki paketoivat matkan kokemukset viimeisenä iltana. Ideat jäivät Itämään!

Lue lisää tutustumisretken sisällöistä seuraavalla sivulla.

SYYSRETKI SAARISTOMEREN BIOSFÄÄRIALUEELLE

Kolmisenkymmentä pohjoiskarjalaista toimijaa kävi tutustumassa Saaristomeren biosfäärialueeseen Korppooseen syyskuun alussa

Merelliset maisemat, karu ja haavoittuva luonto sekä saaristolaisuus-identiteetti (skäribo på svenska) näkyvät biosfäärialueen toiminnassa ja ympäristökasvatuksessa. Majoituimme saaristokeskus Korpoströmissä, ja vierailimme intensiivisten päivien aikana mm. Nauvossa, Brännskärissä ja Ytterholmissa.

Kuulimme biosfäärialueen toiminnasta sekä sen kumppani- ja lähettilästoiminnasta. Saaristomeren biosfäärialueen tehtävät ovat luonnon monimuotoisuuden ja kestäväen yhteiskunnallisen kehityksen edistäminen sekä näitä tavoitteita tukevan tutkimus ja opetus. Biosfäärilähettiläät ovat vapaaehtoisia, jotka jakavat tietoa ja osaamista saaristosta myös alueen ulkopuolelle. Kumppanuussopimuksilla puolestaan vahvistetaan paikallisten toimijoiden ja yrittäjien verkostoitumista sekä näkyvyyttä. Tutustuimme myös lapsille ja nuorille suunnattuun biosfääriakatemiaan ja junnulabraan Korpoströmin tiloissa. Pääsimmepä itsekkin kokeilemaan niin merenpohjan eliöiden ja kasvillisuuden tutkimista, melomista, purjehdusta kuin mindfulness-kävelyäkin. Sää t suosivat, ruoka oli maittavaa ja seura mitä mainiointa. Vierailulta tarttui mukaan monenlaisia idean aihioita ja yhteistyön mahdollisuuksia eri toimijoille Pohjois-Karjalaan.

Tutustumisretken järjestivät Pohjois-Karjalan biosfäärialue ja MSL. Mukana oli mm. ELY- ja Leader-edustajia, matkailuyrittäjiä, ympäristökasvattajia, opiskelijoita ja muita aiheesta kiinnostuneita.

Lisää vierailun synnyttämiä ajatuksia luettavissa

[Saaristomeri kertoo biosfääristä jo junnuille - myös Pohjois-Karjala haluaa lähettiläitä MSL](#)

PALUU LÄHIVESIIN: HALUATKO OPPIA KUNNOSTAMAAN VIRTAVESIÄ?

Virtaa Pielisen pintaan - kunnostusta porukalla -hankkeessa koulutetaan pieniin vesistö- ja kalataloudellisiin kunnostuksiin Pielisen valuma-alueella vuosina 2025-2026. Vaara-Karjalan Leader ry:n osarahoittaman hankkeen aikana opetellaan etänä teoriaa ja työtä käytännössä. Maastopäivissä tehdään käytännön virtavesikunnostusta ja tutustutaan vesistöihin vaikuttaviin tekijöihin. Kunnostuskohteet sijaitsevat Juussa, Lieksassa ja Nurmeksessa.

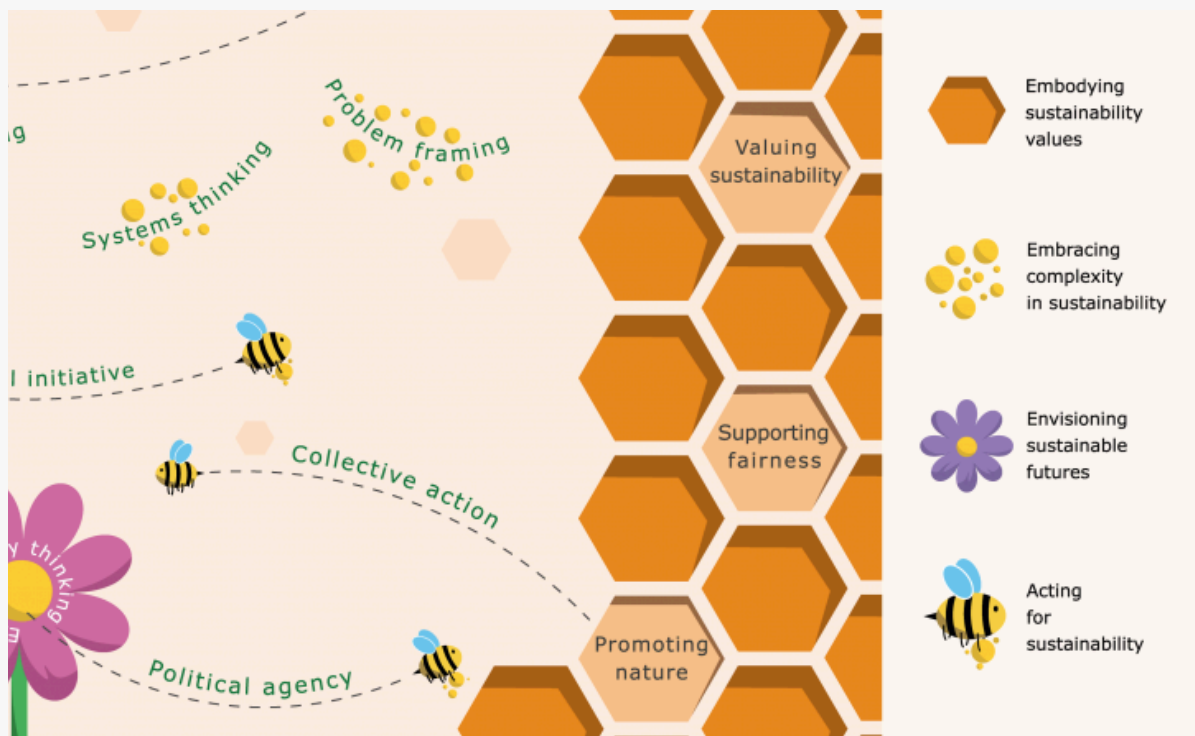
Tule mukaan oppimaan virtavesistä!
Lisätiedot: paivi.jokinen@proagria.fi

EKOLUKUTAIDOA OPPIMASSA

teksti: Ulla Pötsönen

Osallistun vuoden mittaiseen Ecoliteracy Training for Trainers -koulutukseen Erasmus+ -ohjelmassa nuorisotyöntekijöille. Ensimmäinen lähijakso Unkarin Etyekissä potkaisu koulutuksen käyntiin syyskuun alussa, nyt on meneillään verkkomentoroinnin talvi sekä opittujen asioiden käyttöönotto omassa toiminnassa. Tapaan ryhmän vielä ensi keväänä reflektoiden ja jakaen hyviä käytänteitä.

Ekolukutaito syventää ja tuo käytännölläisyyttä EU:n Green Competences -kestävyysosaamisen viitekehykseen. Viitekehystä voi hyödyntää niin formaalin kuin nonformaalin oppimisen ja osaamisen suunnittelussa, kehittämisessä ja arvioinnissa. Green Competences-viitekehyksen 4 pilaria ovat abstraktit *kestävyyssarvojen ilmentäminen, kestävyyden monitahoisuuden hallinta, kestävien tulevaisuuksien visiointi* sekä *kestävyytoiminta*. Näistä jokainen voidaan avata osa-alueisiin ja lähemmäs konkretiaa. Ekolukutaito lisää viitekehykseen esimerkiksi empatian, yhteisöllisyyden, resilienssin ja ihmisen toiminnan vaikutusten, lainalaisuuksien sekä ajallisen ulottuvuuden ymmärryksen. Lisää ekolukutaidosta esim. Ecoliteracy -teoksessa (David Coleman et al).

EC 2022

Viikon aikana vertaisopimme mm. syväekologiasta, kohtuustaloudesta, ympäristötunteista, systeemisestä ajattelusta ja luontoyhteyden syventämisestä – vain muutamia mainitakseni! Tutustuimme erilaisiin harjoitteisiin vaikeasti lähestyttävien teemojen käsittelyyn eri-ikäisten nuorten kanssa ja kävimme keskusteluja termien avaamiseksi. Yksi viikon kohokohdista oli degrowth-liikkeen Vincent Liegeyn vierailu. Aikaa oli varattu myös metsäkylpemiselle, zenmeditaatioon tutustumiselle sekä vapaa-ajan peleille ja leikeille. Nuorille tarkoitettujen harjoitusten ja pelien kokeileminen itse on hyödyllistä, jotta ohjaajana on käsitys niiden etenemisestä tai haasteista.

Koulutus oli ajatuksia ravisuttava ja uusia mahdollisuuksia avaava. Osallistujilla oli valtavasti kiinnostavaa osaamista, erilaisia verkostoja ja taustayhteisöjä, joiden kanssa on helppo jatkossa suunnitella yhteistyötä tai yhteisiä projekteja. Järjestävinä tahoina olivat unkarilainen Szatyor (IG @szatyoregyesulet) ja espanjalainen Biodiversa (IG @asociacionbiodiversa).

Vinkkejä ja linkkejä:

Meidän oma degrowth-liike [Kohtuus vaarassa](#)

Eettisempiä (sosiaalisesti kestävämpiä) [vaihtoehtoja digitaalisiin palveluihin ja sovelluksiin](#).

NUORTEN JOHTAMA ILMASTOTOIMINTA - OHJEITA NUORISOTYÖNTEKIJÖILLE

Tässä on askel askeleelta etenevä menetelmä, jolla nuoret voimaannutetaan valitsemaan ja puhumaan kestävästä tulevaisuudesta. CLICA-hankkeen metodologia sisältää linkejä työpajoihin ja toimintoihin, joita voidaan toteuttaa nuorten kanssa 15-vuotiaista alkaen.

[Lisätietoja CLICA-hankkeesta](#)
[CLICA Platform](#)
[CLICA -käsikirja](#)
[CLICA Platform Sharespace](#)
[Timeout/Erätauko-](#)
menetelmä

Ekaterina Sysoeva:
ekaterina.sysoeva@nurmes.fi

Nuorten johtama ilmastotoiminta

Ajattelko kehittää nuorten aktiivista osallistumista kestävien ratkaisujen suunnitteluun ja toteuttamiseen? Tämä tiivistetty vaiheittainen infograafi opastaa nuorisotyöntekijöitä prosessissa, jossa nuorille esitellään kestävyysaiheita ja luodaan [CLICA-menetelmää](#) hyödyntävä nuorten johtama kestävä kehityksen toiminta. Sopii 7-15 osallistujan ryhmille.

1

TIEDOTA

Aloitetaan esittelemällä AGENDA 2030 ja Euroopan vihreän kehityksen ohjelman nuorille helposti lähestyttävällä ja vuorovaikutteisella tavalla: mikro-oppimismoduulit tarjoavat tietokilpailuja ympäristötietämyksestä aloittelijoista edistyneisiin. Näitä voi suorittaa yksin tai ryhmässä. Saatavilla [CLICA PLATFORM -palvelussa](#).

Tulosta ja pelaa lautapelejä, joiden avulla voit tutustua ympäristöasioiden pääpiirteisiin ja löytää työpajoja Agenda 2030:n ja ympäristöpolitiikan esittelyä varten. EGD:n esittelyn nuorille [CLICA-käsikirjasta](#). Esittele esimerkkejä ympäristöilmeen artistivista.

2

INSPIROI

Kerää inspiroivia tarinoita ja esimerkkejä taiteellisesta aktiivisuudesta alueeltasi tai maastasi. Jaa esimerkkejä ja tutustu nuorten johtamiin kestävyystoimiin [CLICA Platform Sharespace](#) -nuorille tarkoitettussa tilassa rekisteröitymällä ja osallistumalla keskusteluihin.

Zinejä käytetään reflektointi-menetelmänä ja askeleena kohti luovaa ajattelua: zineillä nuoret voivat ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan vähemmällä sanoilla ja luoda visuaalista tukea, jonka varaan rakentaa. Kutsu paikallisia taiteilijoita ja ympäristönsuojelijoita jakamaan tietämystään.

3

KUUNTELE

Järjestä ryhmän kanssa keskustelu [TIMEOUT-menetelmää](#) käyttäen: keskustele Agenda 2030:n tavoitteista osallistujien henkilökohtaisesta näkökulmasta ja kokemuksista. Anna kaikkien puhua ja tulla kuululluksi. Keskustelu auttaa tunnistamaan ryhmän tärkeimpiä kestävään tulevaisuuteen liittyviä kiinnostuksen kohteita ja huolenaiheita sekä nostamaan esiin henkilökohtaisia arvoja ja tavoitteita prosessin aikana. Rakenna mind-map keräämällä ideoita ympäristötoimista ja anna jokaisen osallistujan sanoa, mitä teemaa ja aloitetta hän pitää tärkeimpänä. Analysoi tulokset ja valitse ryhmän yhteinen teema.

4

TUTUSTU ASIAAN

Valitse nuorten johtaman kampanjan tai toiminnan kohderyhmä, joka sopisi parhaiten tavoitteisiisi: **yksityishenkilöt**, jos tavoitteena on vaikuttaa suuren yleisön asenteisiin ja käyttäytymiseen; **yritykset**, jos kyse on tavaroiden tuotannosta, markkinoinnista ja myynnistä; **kuntaviranomaiset**, jos tavoitteena on vaikuttaa kaupunkiliikenteeseen, hankintasääntöihin tai jätehuoltoon; **alueviranomaiset**, jos tavoitteena on vedota energiahuoltojärjestelmiin, infrastruktuuriin tai liikenteeseen tehtäviin muutoksiin; **kansalliset ja kansainväliset viranomaiset**, jos tavoitteena on tehdä suurempia päätöksiä.

5

TEE YHTEYSTYÖTÄ

Keskustelkaa ryhmässä siitä, miten parhaiten sovitatte toiminnan aiheen ja valitun kohderyhmän yhteen, ja päättäkää, mikä on paras tapa puuttua asiaan ja toimia ja mikä menetelmä olisi paras tapa tavoittaa kohderyhmä. Selvittäkää jokaisen ryhmän jäsenen vahvuudet ja taidot ja hyödyntäkää ryhmässä jo olevia tietoja ja resursseja. Kutsukaa keskusteluihin asiantuntijoita: taiteilijoita, ympäristöaktivisteja, aktivisteja, paikallisia päättäjiä, puolestapuhujia ja neuvonantajia.

6

KANNUSTAA

Anna puhevuoroa kaikille ryhmään osallistujille heidän taustastaan ja ympäristötietämyksestään riippumatta ja korosta erilaisten taitojen merkitystä kestävä kehityksen toimien kehittämisessä. Anna tilaa ilmaisulle muillakin keinoilla kuin sanoilla: liike, yhdessäolo, tunteet, visuaaliset elementit, äänet tai hiljaisuus. Kerää palautetta toimintaan osallistuneilta: sekä toiminnan tekijöiltä että kävijöiltä/vastaanottajilta, jotta ryhmän kanssa voidaan tehdä jatkotoimia.

Nuorisotyöntekijöiden yhteenliittymä testasi tätä menetelmää nuorten kanssa, joilla oli erilainen koulutus- ja sosiaalinen tausta, kielitaito, eri maat ja iät 15-30 vuotta. Vaiheet 1 ja 2 edellyttivät 3-5 työpajan sarjaa, joiden kesto oli 60-90 minuuttia. Vaiheet 3-6 vaativat yhteensä 15-20 työtuntia nelipäiväisellä kansainvälisellä leirillä, joka järjestettiin huhtikuussa 2024 Suomessa.

Co-funded by
the European Union

Project number: 2022-1-HU01-KA220-YOU-00006661
Project funded by the European Commission in
the framework of Erasmus+ programme
KA220 – Cooperation Partnerships in Youth

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

RAHOITUSTA HAETTAVANA

Ympäristökasvatuksen ja -valistuksen avustuksen haku 22.10.-2.12. 2024

ELY-keskuksen ympäristökasvatuksen ja -valistuksen hankeavustusta voi käyttää kestävästä kehityksestä, kulttuuriympäristön vaalimisesta sekä muuta ympäristökasvatusta ja -valistusta edistävien valtakunnallisesti tai alueellisesti merkittävien projektiluonteisten hankkeiden tukemiseen.

[Lisätietoja hausta](#)

Teemahaku luonnon monimuotoisuutta edistävälle maaseudun kehittämishankkeille 1.10-15.12.2024

Järvi-Suomen maaseudun ympäristö- ja ilmasto-ohjelma eli JÄSMY avaa teemahaun luonnon monimuotoisuutta edistävälle maaseudun kehittämishankkeille. Tähän tarkoitukseen on varattu yhteensä kaksi miljoonaa euroa. Rahoitettavien hankkeiden toimenpiteet voivat kohdistua esimerkiksi perinneympäristöihin, kulttuurimaisemiin, maisemanhoitoon, luonnonmukaiseen tuotantoon, vieraslajien torjuntaan, ekosysteemipalvelujen turvaamiseen, kosteikkoihin tai pölyttäjiin.

[Lisätietoja hausta](#)

RAHOITUSTA HAETTAVANA

Metsämiesten Säätiön vuoden 2025 apurahojen haku 1.12.2024–31.1.2025

Haun ympäristökasvatuksen näkökulmasta kiinnostavia painopistealueita ovat mm. hankkeet, jotka lisäävät nuorten tietoa, kiinnostusta ja arvostusta metsäalasta tai metsäsuhteen ja -kulttuurin edistäminen sekä esilletuonti.

[Lisätietoja hausta](#)

Suomen Kulttuurirahasto, lokakuun haku 10.-31.10. 2024

Lokakuun haussa voi hakea tavanomaista apurahaa työskentelyyn, kuluihin tai molempiin yhdessä tai apurahaa erityiskohteeseen. Erityiskohteita ovat Eminentia-, Romanikielen ja -kulttuurin tuki, Suomalaisen valtiollisen vaikuttajan elämä, Taidetta kaikille-, Tieteen lisämiljoona (lasten ja nuorten mielenterveyden tukeminen)- sekä Tietokirjat, tieteen ja taiteen yleistajuistaminen -apurahat.

[Lisötietoja hausta](#)

ENO-KUULUMISIA: WASSER LAULUA ETSIMÄSSÄ POHJOIS-KARJALASSA

ENO-verkkokoulun ja Joensuun kaupunginorkesterin yhteistuotantona Wasser laulua etsimässä- satukonsertin vedestä koki Pohjois-Karjalassa likimain 2000 henkilöä. Koululaisten kulttuuripolun yhteistyössä esityksiin kutsuttiin kaikki Joensuun ja Nurmeksen seudun 3-luokkalaiset. Näytöksiä oli yhteensä kuusi. Koko perheen iltakonsertti pidettiin koululaiskonserttien päätteeksi perjantaina 27.9. Konserttia edelsi Itä-Suomen yliopiston vesitutkimusyksikön professori Jussi Kukkosen puheenvuoro puhtaan veden tärkeydestä ja kuinka heidän tutkimusryhmä pyrkii vaikuttamaan tähän. Koululaiskonsertteja edelsi myös ENO-verkkokoulun tuottama vesiaiheinen ympäristökasvatusmateriaali ja jälkeenpäin koululaisille lanseeraattu Vedenvartija -vesiensuojeluteemainen kuvaamataitokilpailu. Kilpailu on avoin kaikille 3. luokille, jotka perehtyvät Wasserin tarinaan, musiikkiin ja taiteeseen.

Esitys on katsottavissa [Joensuun kaupunginorkesterin YouTubessa](#) 1kk ajan.

Kattavampi artikkeli produktiosta on tulossa seuraavaan uutiskirjeeseen.

kuva: Tomi Kervinen

ENO-KUULUMISIA:

Vedenvartija- kuviskilpailu 3-luokkalaisille

Vedenvartija on ENO Art- taidekilpailu 3. luokkalaisille (tai 8-9-vuotiaille oppilaille), joka perustuu Wasser laulua etsimässä -musikaaliin. Konsertit pidettiin Pohjois-Karjalassa Joensuun ja Nurmeksen seudun 3-luokkaisille osana Joensuun kaupungin orkesterin ja Koululaisten kulttuuripolun kummikoulutoimintaa.

[Tietoa kuviskilpailusta](#)

Place Based Learning- hanke etenee

ENO-verkkokoulun koordinoima Paikka- ja yhteisöperusteinen Erasmus+ oppimishanke (PBL) on käynnistynyt. Mukana on neljä peruskoulua Joensuusta ja Joensuun seudulta.

[Lue lisää ensimmäisestä koulutuksesta.](#)

